

7. Евангелие от Иоанна [Электронный ресурс]. – Режим доступа к журн. : <http://lib.rus.ec/b/68573/read>
8. Русская поэзия : Александр Блок [Электронный ресурс]. – Режим доступа к журн. : <http://rupoem.ru/blok/strannyx-i-novyx.aspx>
9. Сказки: Арабские сказки: 1000 и 1 ночь [Электронный ресурс]. – Режим доступа к журн. : http://www.fairytales.su/narodnye/arabskie_skazki/1001noch/
10. Фицджеральд Ф.С. Ночь нежна. Последний магнат / Ф.С. Фицджеральд. – М. : Эксмо, 2010. – 608 с.
11. Хлебников В.В. Стихотворения и поэмы / В.В. Хлебников. – М. : Эксмо, 2008. – 352 с.
12. Fitzgerald F. S. Tender is the Night and The Last Tycoon / F.S. Fitzgerald. – М. : World worth classic, Wordsworth Editions Limited 2011. – 413 с.
13. Fitzgerald S.F. Tender is the Night / F.S. Fitzgerald. – М. : Wordsworth Cl., 1995. – 274 с.

*Л. В. Першина,
аспірант,
Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського,
викладач кафедри перекладу та мовознавства,
Міжнародний гуманітарний університет*

ТОЛЕРАНТНА ВЗАЄМОДІЯ В ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Серед основних тенденцій розвитку сучасної цивілізації відзначається дедалі тісніше співробітництво країн і народів практично в усіх сферах людської діяльності. Процеси політичної та економічної інтеграції відбуваються у тісній єдності з формуванням єдиного світового освітнього простору. Людина постає перед проблемою необхідності навчитися жити в умовах поліфонії культур, за якої обов'язково варто мати свою власну точку зору, а сформувати її можна лише в разі розуміння множинності думок [2].

У зв'язку з входженням України до Європейського освітнього простору та європейською орієнтацією загалом, наголос все більше робиться на якості освіти, універсальності підготовки випускника та його адаптованості до ринку праці, формуванні особистості з новим мисленням. З метою підвищення мобільності людського капіталу на європейському ринку праці у світлі вимог Болонського процесу Європейська Комісія ініціювала створення системи інструментів, одним з яких є відповідність та можливість академічного визнання кваліфікацій і компетенцій [8, с. 153]. Отже, метою освіти стають не просто знання і вміння, але й певні якості особистості, формування ключових компетенцій, які повинні озброїти молодь для подальшого життя у суспільстві. Серед базових компетенцій, необхідних сьогодні будь-яким спеціалістам, Рада Європи особливо виділяє компетенції, що мають відношення до життя в полікультурному суспільстві, які покликані сприяти як розумінню відмінностей, так і готовності жити з людьми інших культур, мов та релігій [6, с. 8].

Проблеми полікультурності активно почали вивчатися у ХХ ст. Аналіз культурних відмінностей надавав змогу вести мову про унікальність кожної ку-

льтури зокрема. Згідно з «Загальною декларацією прав людини», ухваленої ООН, усі цивілізації можна поділити на полікультурні та монокультурні. Прикладами полікультурних спільнот є США, країни Європи, Росія. До монокультурних цивілізацій відносять Китай та Японію, а також деякі інші держави, але, за своїм змістом, вони також є полікультурними, оскільки людство починає жити у багатонаціональному, інтеркультурному світі.

Найпоширеніше визначення поняття «полікультурне суспільство» подає російський дослідник М. Матіс, який зазначає: «полікультурне суспільство – це історично конкретний тип соціальної системи, яка припускає об'єднання людей різних національностей з усією сукупністю форм взаємодії і взаємозалежності, де економіка виконує функцію адаптації, політика – досягнення мети, а культурні символи – підтримка зразка взаємодій у системі» [5, с. 8].

Україна належить до держав із монокультурним середовищем. Крім того, воно об'єднує людей різних національностей з усіма формами взаємодії та взаємовпливів (Э. Гусинский) [4]. Сьогодні українське суспільство переживає перехідний період до цінностей нової епохи. Тому якісна вища освіта постають фундаментом та однією з основних умов конкурентного стратегічного розвитку суспільства. Необхідність формування висококультурного громадянина України зумовлюється нині ще й тим, що демократизація суспільних відносин у нашій країні вимагає іншого устрою життя, інших відносин між окремими людьми та їх групами, що належать до різних національностей і віросповідань. Найважливішою закономірністю розвитку сучасного суспільства є зближення країн і народів та посилення їхньої взаємодії, що поставило завдання підготовки молоді до життя в умовах багатонаціонального, полікультурного середовища на перший план.

Освіта не може бути відокремлена від суспільства, оскільки вона віддзеркалює процеси, які відбуваються в ньому. Сучасний освітній простір вищого навчального закладу в Україні останніми роками характеризується зростанням етнокультурної складності, збільшенням кількості студентів з інших країн. Зараз освіта ставить перед собою завдання підготовки високоосвіченої, інтелігентної особистості, яка вміє приймати рішення в екстремальних умовах, та здатної до життя і праці у новому світі. Зростання полікультурної освіти сприяє етнічній ідентифікації та формуванню культурної самосвідомості студентів, що дає можливість жити й працювати в умовах взаємодії культур. Ця установка лише починає реалізуватися у навчальних закладах сучасної системи освіти. Сучасна багатонаціональна та багатомовна країна поєднує в собі безліч культур. У навчальних закладах навчається нове покоління молодих людей, які повинні мати багатокulturне сприйняття світу. Сучасний громадянин повинен не лише бути толерантним до інших культур, релігій та думок, а має виховуватись у дусі любові та сприйняття всього розмаїття культур, мов та стосунків. Полікультурна освіта, як нове уявлення для України про «людину світу», дає можливість опанувати безмежний всесвітній досвід, що надасть змогу досягти гармонії у всесвітніх відносинах та проектах.

Студентство сьогодні перебуває в епіцентрі перехрещення багатьох культур, а окрема молода людина формується і виступає носієм декількох культур – етнічної (наприклад, української або національної меншини), світової, міської чи сіль-

ської, елітарної чи масової, статево-вікової, соціальної, політичної, правової тощо. Саме студентство являє собою мозаїчну картину національного багатства різних культур, різних етнокультурних традицій і прагнень, що передбачає високу культуру міжетнічних відносин, прагнення до співпраці, співробітництва [7, с. 1].

Можна стверджувати, що полікультурне середовище ВНЗ – це різновид соціального середовища, в якому взаємодіють студенти – представники різних соціокультурних груп, які різняться між собою національною, етнічною приналежністю, релігійними, етнічними, культурними орієнтаціями, фізичними та розумовими характеристиками.

Отож, полікультурна освіта є новою освітньою стратегією, що визначає структурно-змістову організацію навчально-виховного процесу, характер викладання університетських дисциплін і методичку виховної роботи на засадах принципів гуманізму, демократизму, культурного діалогу, врахування культурно-психологічних факторів особистості [1, с. 23]. Виховання в полікультурному середовищі ВНЗ сприяє формуванню цілісної особистості. А культурна й освічена особистість – це мисляча вільно, толерантна, відкрита людина, здатна до усвідомленого етичного вибору в широкому світі культурних цінностей, духовно-етичного та творчого саморозвитку; саме така особистість має стати «продуктом» інтелектуально-розвиваючої та виховної діяльності у вищій школі [3].

В останні роки в Україні збільшилася кількість студентів з інших країн, наслідком чого іноді є ускладнення стосунків між студентами як іноземними, так і українськими, прояви агресії, зневаги, недовіри тощо. Таким чином, стратегічним завданням вищої школи України є формування полікультурних взаємовідносин у студентському колективі, так як майже всі студентські групи є полікультурними.

Аналіз літератури з даної теми показав, що головними складовими полікультурних взаємовідносин студентів виступають миролюбність, самостійність мислення, толерантність, тактовність, здатність до вибору адекватних оцінок і вчинків, уміння вести діалог на засадах рівних прав та взаємоповаги. Але нерідко між студентами різних етносоціальних груп виникає взаємонепорозуміння, зникає повага чи навіть з'являються прояви агресії. Тож завдання вищої школи України полягає у тому, аби удосконалювати взаємовідносини студентів різних соціокультурних груп та звертати більше уваги на сам процес формування толерантних відносин в умовах університетської освіти. Завдання викладача – навчити студентів жити в умовах поліфонії культур.

ЛІТЕРАТУРА

1. Агаддулін Р. Р. Полікультурна освіта : методолого-теоретичний аспект / Р. Р. Агаддулін // Педагогіка і психологія. – 2004. – № 3 (4). – С. 18–19.
2. Атрощенко Т. Розвиток культури міжнаціонального спілкування у студентському колективі / Т. Атрощенко // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія : Педагогіка. – Тернопіль, 1999. – Вип. 6. – С. 92–95.
3. Герасіна Л. М. Рецензія на монографію Белової Людмили Олександрівни «Виховна система ВНЗ: питання теорії та практики» / Л. М. Герасіна. – Х. : НУА, 2004. – 264 с. // Український соціум. – 2005. – № 1 (6). – С.138–141.
4. Гусинский Э. Образование личности. Личность – Формирование – Культура – Философские проблемы / Э. Гусинский. – М. : Наука, 1994. – 375 с.

5. Рудь М. Формування громадянських якостей старшокласників у навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи в умовах полікультурного регіону : дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.05 / М. Рудь. – Л., 2002. – 154 с.
6. Соловова Е.Н. Подготовка учителя иностранного языка с учетом современных тенденций обновления содержания образования / Е. Н. Соловова // Иностр. языки в школе. – 2001. – № 3. – С. 8–11.
7. Степанов Є. П. Формування культури міжетнічних відносин у студентів вищих навчальних технічних закладів : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. педагог. наук : спец. 13.00.04 / Є. П. Степанов. – Луганськ, 2004. – 22 с.
8. Степко М.Ф. Вища освіта України і Болонський процес : навч. посіб. / Степко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубінко В.В., Бабин І.І. – за ред. В.Г. Кременя. – К. : Освіта, 2004. – 384 с.

В. И. Рыжих,
*кандидат филологических наук, доцент,
 доцент кафедры германских и восточных языков,
 Международный гуманитарный университет*

ОБРАЗОВАНИЕ СЛОВ ПО ФОРМУЛАМ В АРАБСКОМ ЯЗЫКЕ

Словообразование, являясь частью морфологии, постепенно выделилось в самостоятельное направление исследования, которое примерно к концу 60-ых годов прошлого века оформилось в отдельную лингвистическую дисциплину. В настоящее время словообразование считается одним из основных разделов грамматики.

Наряду с общими принципами словообразования в каждом языке сложились свои правила. В русском языке ведущее положение занимают префиксальный и суффиксальный способы словообразования [1, с. 8]. В арабском языке формальными средствами образования слов, как и в других семитских языках, являются аффиксы, удвоение какого-либо согласного звука корня и изменение распределения гласных звуков в слове, т. е. внутренняя флексия. Чаще всего используются два или все три средства одновременно. Совокупность перечисленных формальных средств в каждом слове образует как бы формулу, по которой строятся аналогичные слова других корней. Эти структурные формулы называются также моделями или трафаретами. Если в такой формуле на место коренных согласных поставить согласные любого другого корня, то мы получим аналогичные слова данной формы [2, с. 101–102]. Условно три коренные буквы слова обозначаются буквами: **ف** – для первой коренной, **ع** – для второй коренной и **ل** – для третьей коренной. Для образования слова дается формула. В любой формуле обязательно имеются коренные буквы, огласовки (специальные знаки, обозначающие гласные звуки) и могут присутствовать формулообразующие буквы. Например, причастие действительного залога образуется по формуле **فَاعِلٌ**, в которой четыре буквы: три коренные и одна (алиф) – формулообразующая. Чтобы образовать слово по этой формуле необходимо заменить буквы **فعل** на буквы реального корня. Если взять в качестве исходного корня слово **كتب** «писать», то причастие действительного залога